

ben lefokozódás tényleg beáll, amikor tulajdonképpen ezzel kapcsolatban esetleg meg nem becsülhető anyagi kár is rendszerint felmerül, mert az ilyen ember érvényesülése is meg van nehezítve. Erkölcsi kár már felmerül azzal, hogy valaki jogellenes sértés folytán érzelmileg fájdalmat szenved. A fenti esetben, habár nem is volt a rágalmazásnak hatása, az a körülmény, hogy valakit nyilvánosan megvádolnak, megszégyenítenek, kétségtelen érzelmi fájdalom, erkölcsi kár, amit a magánjog nem tud másképpen kiegyenlíteni, mint pénzbeli fájdalomdíjjal. A fájdalomdíjban az erkölcsi kártérítés őseben az az alapgondolat, hogy ha valakinek jogellenesen fájdalmat okoztak, legalább azzal kárpótoljuk, hogy pénzt adunk neki, ami által más javakat, élvezeteket vehet meg és így a jóvá nem tehető, már okozott fájdalom valahogy egyensúlyozva lesz. Ennél a régi és kissé naivan hangzó alapgondolatnál tovább ma sem jutottunk, az *integrum restitutio* más módja a személyiségi jogsértések legtöbb esetében nem kínálkozik. (Testi sértésnél a gyógyítás, a baleseti járadék, sajtórágalmazásnál a nyilvános helyreigazítás, az ítélet nyilvános közlés ilyen in *integrum restitutio*s mód). Ha másképpen gondolkodnánk, akkor a rágalmozó elítélésével, tehát tényeinek valótlanná nyilvánításával és az ítélet nyilvános közlésével az erkölcsi kár mindig helyre lenne hozható, pedig, míg a sértett elégtételhez jut, az neki sokszor rengeteg fájdalmat és szenvedést okozhat és igaza van a közmondásnak, a legalaptalanabb merész rágalmazásnál is mindig „*aliquid haeret*.”

Feltétlen szükségesnek tartom a bírói gyakorlat ily álláspontja folytán, hogy a Tervezet 107—109. §§-ainál a személyiségi jogok megsértőinek kártérítési kötelezettsége, mely az erkölcsi és érzelmi kár megtérítését (fájdalomdíj) is magában foglalja, az 1709. és 1114. §§-ok általános szabályai mellett külön is kimondassék. Bele kell vinni a bírói gyakorlatba annak tudatát, hogy a személyiségi sértés van sokszor olyan súlyos, mint a vagyoni jogi kár.

ifj. Dr. Szigeti László.

A 100 P-t meg nem haladó ügyvédi követelések bírósága. A P. J. legutóbbi számában „*A békebírósról*” vezérszó alatt F. P. közölte dr. Kun László figyelmeztetését, mely szerint az ilyen perek a 197.100/1914. B. M. sz. rendelettel a községi bíróság hatásköréből ki lettek zárva, köve⁴kezéskép a Pp. 36. §-a alapján az ügyvédi irodájára illetékes járásbíróság előtt keresetlevéllel megindíthatók. F. P. még hozzátette, hogy ez a jogszabály nem ment át eléggé a köztudatba, tehát

az említett kollegánk szolgálatot tett, amidőn a gyakorlatilag oly fontos institúcióra mindnyájunk figyelmét felhívta.

Ez a felfedezés nem új, következtetése pedig téves.

Mindjárt a rendelet kiadása után foglalkoztak vele az irodalomban is, a bíróságok is döntöttek felőle. (L. a Jogt. Közl. 1915. évi 4, 8, 10, 11, 12 és 15 számaiban.) Így nem mondok újat, hanem ugyszólván csak rekapitulálom az ebben a kérdésben kialakult jogi közvéleményt a következőkben.

A Pp. 758. §-a értelmében: „A községi bíróság (békebíró) hatáskörébe tartoznak a pénz fizetése . . . iránti perek, ha a per tárgyának értéke 100 P-t (a 62.600/1926. I. M. sz. rendelet szerint) meg nem halad . . . Nem tartoznak a községi bíróság hatáskörébe: . . . 6. azok a perek, amelyeket külön törvény a községi bíróság hatásköréből kivesz, vagy a járásbíró hatáskörébe utasít.“

A Pp. 766. §-a felhatalmazta a belügy- és igazságügy-minisztereket, hogy „jelen törvény *korlátai között* a községi bíráskodásra vonatkozó eljárási szabályokat rendeleti uton megállapítsák.“

E felhatalmazás alapján bocsátotta ki az idézett rendeletet, mely 9. §-ában szóról-szóra ismételvén a Pp. 758. §-át, hozzát teszi még: „ilyenek a következők: . . . 7. ügyvédi jutalomdíj és költség iránti perek, ha a díj és költség nem a községi bíróság előtt folyt perből merült fel.“

A most idézett részt a rendelet kibocsátója a saját jogi tudásából füzte hozzá a Pp.-ből átvett idézetéhez. Nyilvánvalóan az ügyv. rdts. 58. §-ára gondolt, mely az ügyvédi díj és költség iránti perekre tényleg külön hatáskört és illetékességet tartalmazott.

Amde az Ü. R. 58. §-át a Pp. t. 17. §-a ekkor már hatályon kívül helyezte. Más, hasonló törvényes rendelkezés pedig nem volí. A Pp.-nak a hatáskört szabályozó Első cím I. fejezetében erre vonatkoztatható egy szó sincs. Az illetékességet szabályozó, az ugyanezen cím III. fejezetében elhelyezett 36. §-a ugyanezt mondja, hogy „az ügyvéd díjait és költségeit tárgyzó perek annak a helynek bírósága előtt is megindíthatók, ahol az ügyvéd irodája a megbízás idejében volt“, de ez kétségtelenül csak egy *pótilletékességet* statuál az ugyanabban a Cimben szabályozott járásbíróági és törvényszéki perekre. Ez semmikép sem terjeszthető ki a Tizenhatodik cimben foglalt községi bíráskodásra, hol is a törvény a hatáskört és illetőséget külön szabályozza, sőt a 760. §-ban egyenesen kimondja: „A községi bíróság illetékességét a 19—20, 28, 29—31 és 37. §-ok határozzák meg“. Tehát a 36. § nem!

Ezek szerint a rendelet kibocsátója tévedett, midőn azt vélte, hogy van olyan külön törvényünk, mely az ügyvédi perekre kivételt tartalmaz. A rendelet mégis úgy intézkedett,

hogy ezeket a pereket kizárta a községi bíróság hatásköréből.

Az előadottakból nyilvánvaló, hogy a rendelet ellenkezik a Pp. 758. §-ával és hogy a miniszter tullepte a 760. §-ban nyert felhatalmazást. Tehát a rendelet 9. §-ának VII. 7. pontja érvénytelen. Miért is ebből tévesen meritett érvet dr. Kun kollega a Pp. 36. §-ának igénybevehetésére vonatkozólag.

Tehát *hol* és *miképen* érvényesíthetők a 100 P-t meg nem haladó ügyvédi díj és költség iránti követelések?

Az adós lakóhelyének községi bírósága előtt *a törvény szerint* peresíthetők volnának. De *tényleg* nem peresíthetők, mert a községi bíró közigazgatási tisztviselő létére nem ítéltet a rendelet törvényessége felől; így ő, az ő eljárási szabályait tartalmazó rendeletre való hivatkozással, visszautasítja a panaszt.

A hitelező ügyvéd lakóhelyének községi bírósága előtt ezenfelül még azért sem peresíthetők, még pedig okiratban történt alávetés esetében sem, mert a rendelet 19. és 30. §-ai értelmében a tárgyalásra szóló idézést az eljáró bíróság területén kívül nem szabad kézbesíteni az alperesnek. Ugyanez áll utjában a hitelező járásbírósága előtt a fizetési meghagyás kérésének is, a más járásbíróság területén lakó adóssal szemben, mert a Pp. 589. és 594. §-ai ugyanigy tiltják a fizetési meghagyás kézbesítését is.

Ha tehát az ügyvéd el akarja kerülni azt az egyedül lehetséges *egyenes* utat, mely szerint az adós lakóhelyére illetékes járásbíróság előtt kell fizetési meghagyást kérnie, a következő mindhárom eljárást kell elvégeznie:

1. Az ügyvédi meghatalmazásba olyan nyilatkozatot is fel kell venni, mely szerint az ebből az ügyből származó költségek és díjak tekintetében, összegre való tekintet nélkül, kikötöttik egy meghatározott járásbíróság hatásköre és illetékessége. Az ilyen meghatalmazást nem elég a Pp. 100. §-a szerint egyszerűen aláíratni, hanem a 317. §. értelmében tanukkal is előttemeztetni kell. A járásbírósági hatáskör kikötése 100 P-n aluli követelésre is érvényes lesz, mert a Pp. 10. és 759. §-ai szerint a feleknek jogukban áll az érték szerint tagozódó hatáskörtől eltérniök.

2. Előbb az *adós lakóhelye szerint illetékes* községi bírósághoz panaszt kell beadni a követelés és járulékai iránt. Célszerű ezt oly módon megszövegezni, hogy a községi bíróság figyelmét felhívja a 197.100/1914. B. M. sz. rendelet 9. §. VII. 7. pontjára, hogy így aztán biztosabban bekövetkezzék a panasznak hatáskör hiányából való visszautasítása.

3. Ezután ezt a visszautasító határozatot és lehetőleg az illetékességet kikötött meghatalmazás másolatát csatolva (esetleg csak a Pp. 36. §-ra hivatkozva) *keresetlevél* adható be a kikötött, illetve az ügyvédi iroda szerint illetékes járás-

biróságához, mely most már a Pp. 759. §-a értelmében a pert hatásköréből el nem utasíthatja.

Azért volt szükséges a 2. pont szerint a jövődő alperes lakóhelye szerint illetékes községi bíróság visszautasító határozatának kiprovokálása, mert, miként a Pp. 759. §-ához fűződő miniszteri indokolás mondja: „Ez a szabály természetesen nem alkalmazható akkor, ha a panaszló olyan ügyet visz a járásbíróság elé, amelyben községi bíróság helyesen *illetékességének* hiányát mondta ki, miután a községi bírósághoz tartozó ügy csak akkor vihető a járásbíróság elé, ha az az illetékes községi bíróság előtt indítottatott meg.“

Dr. Mérő Samu

A közlekedési rendőr a baleseti perben. Felperes férjét, aki vidéki ember volt és ritkán volt a fővárosban, az Üllői-ut és a József-körut keresztezésénél, mikor két álló villamos közül az úttestre lépett, egy autó elgázolta. A felperes özvegyet a Kuria kártérítési keresetével, amelyet a gázoló autó tulajdonosa ellen indított, elutasította. Megállapítást nyert, hogy a közlekedési rendőr átkelést tiltó karjelzése ellenére lépett sértett az úttestre és így a Kuria szerint a balesetet az ő hibája okozta. Az a körülmény, hogy sérült a két álló villamoskocsi közül megzavarodásában lépett előre, az ítélet szerint sértettet nem mentesíti, mert sérült a hibát már azzal elkövette, hogy a tiltó jelzés ellenére az úttestre lépett és két villamos közé állt. Azt a körülményt, hogy a gépkocsi nem állt meg és nem túlkölt, a Kuria lényegtelennek találja, mert a túlköléssel sem lehetett volna a balesetet megakadályozni és a soffór arra nem számíthatott, hogy a két villamoskocsi közül valaki előugrik. (Kuria P. II. 2155/1929. — 1929. október hó 1-én.)

Kétségtelen, hogy a fokozottabb és nehezen lebonyolítható nagyvárosi forgalom folytán úgy a járművek vezetői, mint a gyalogjárók megerőltetett figyelmet és gondosságot kifejezteni és a kiadott és kihirdetett közlekedési rendhez alkalmazkodni tartoznak és így a közlekedési rendőr jelzése ellenére való átkelés a sérült hibáját megállapítja. De arra való tekintettel, hogy egy tájékozatlan vidéki emberről van szó és ma még a fővárosi emberek nagy része sincs tisztában a közlekedési renddel és tekintettel arra, hogy az autó vezetője még sérült vétkessége esetén is köteles volt lehetőleg a kárt elhárítani és az a körülmény, hogy nem állt meg és nem túlkölt, részéről is gondatlanságot állapít meg, akár meg lett volna a baleset akadályozható, akár nem, és mivel a tárgyi felelősséget csak a sérült *kizárólagos* hibája szünteti meg: a fenti döntés helyessége felett vitatkozni lehet. Itt rá kell mutatnunk arra, hogy az új közlekedési rendben valami hiba van, mert a nyugodtan átkelő, a közlekedési